

Mindez rövidesen hatalmas tömegkivándorlásra vezetett, mely már-már munkaerőhiányt idézett elő. Am a nagybirtok résen állt. Már a mult század végén megindult az állami telepítési és az úgy az állami, mint magántőkével támogatott parcellázási akciók egész sora. Ezzel azután a banktőke is benyomult a mezőgazdaságba és mindjárt az első rohammal a kisparaszti üzemek jelentős részének földjáraadékát sajátította ki. Ez a folyamat a világháboru kitöréséig oda vezetett, hogy végül már majdnem az egész kisparasztság a banktőkének volt kénytelen kamat és törlesztés formájában földjáraadékát átengedni.

Ez a folyamat jellemezte a magyar birtokmegosztási viszonyokat a háboru kitöréséig és egyre vadabb kétségbeesésbe hajszolta a földért véres verejtékkel hiába küzdő parasztságot. Ez a parasztság ott vérzett a világháboru minden harcterén, azonban sem a háborut megelőző kizsákmányolás, sem az idegen érdekek szolgálatában ontott rengeteg vér nem volt még elég ahhoz, hogy az egész osztályt vagy legalább annak többségét öntudatra ébressze.

Stolte István Miklós

E S Z M E C S E R E

E rovatban szívesen ad helyet szerkesztőségünk mindazon cikkeknek, melyek valamely megjegyzést vagy vitára szolgáló anyagot tartalmaznak, valamely lapunkban vagy bármely más lapban megjelent cikkel kapcsolatban.

Jobb és bal

Válasz a „Né p“-nek

Az anyagi világ és az emberi tudat összefüggésének kérdéséből két ellentétes világszemlélet alakult ki. Az idealizmus, mely szerint a tudat határozza meg az anyagi létet, és a materializmus, mely az emberi tudatot az anyagi létből magyarázza. A régi, természettudományi alapokat nélkülöző filozófiai rendszerek e két ellentétes pólus között mozogtak, és konkrét bizonyítékok hiányában ez a harc eldöntetlen maradt. A legújabb természettudományi kutatások és felfedezések a merev és állandóan zsákuccába futó idealista módszerekkel fel nem oldható, új, bonyolult problémakört nyitottak meg nem csak a szorosan vett, egyes természettudományi ágak körén belül, hanem a filozófia számára is. Ezek az új problémák az eddigiekkel szemben más módszereket kívántak, A formális logika, statikus, mechanikus materializmus, képtelenek voltak ezekkel megbirkózni. Szükségképpen meg kellett születnie egy, a kérdésekhez jobban alkalmazkodó filozófiai és történelemlátási módszernek, mely mint szilárd ideológiai bázis

döntő szerephez jut a termelési viszonyok okozta érdekellentétek összeütközésében. Ma az idealizmus és materializmus harca élő társadalmi valósággá vált. E két fogalom ma többet jelent filozófiai rendszereknél. A két világfelfogás közötti küzdelem már nem spekulatív jellegű, ma ez két ellentétes világ összeütközését, gazdasági, politikai és kulturális harcot jelent.

A „Nép“ cikkírója talán nem is tudta, milyen mély problémákhoz nyúlt, mikor könnyelműen jobb és balfelé választotta a jugoszláviai magyar ifjúságot. Nem tudta felmérni a materialista baloldaliság, és az ezzel szembehelyezett idealista jobboldaliságnak jelentőségét. Egy természettudományi, filozófiai és történelmi megalapozottsággal bíró világnézet harcát egyszerűen üres, divatos jelszódobálózásnak minősíteni nem csak rosszakaratot, hanem nagyfokú tudatlanságot árul el.

Ezek után már pontot is tehetnénk. De nem engedhetjük, hogy egy magyar nyelven megjelenő lap kisebbségünket bárgyú, sekélyes idealizmusával megfertőzze és továbbra is tehetetlenségének rabságában tartsa, hogy már-már látni kezdő szemeiket újra bekösse és ezért mindig készek leszünk sikra szállni az ilyen irányú munka ellen. Az itteni materialisták azok, akik — ha a „vádak“ szerint le is becsülik a szellem jelentőségét — a jugoszláviai magyar szellemiségtől a legtöbbet várják. Először is elvárják, hogy tanuljon; mert a „Nép“ cikkírójának kijelentései után még jobban igazoltnak látszik e lap által is képviselt álláspont, hogy a fiatalságot tartalomnélküli, sekélyes gondolkodásmódjából fel kell rázni. Az intellektuális erőket, melyek még itt, vajdasági viszonylatainkban nemzetiségünkért és az emberi kultúra továbbhaladásáért kifejtett munkában igénybevehetők aktivizálni kell. Mi nem félünk felhasítani közömbösségünk és tudatlanságunk burokját, mely pedig sokáig olyan biztonságos nyugalmat hazudott nekünk. A magyar dolgozó és szellemi rétegek az általános elszegényedés egyre meredekebb lejtőjén bukdácsolnak, a kiutatkeresők száma napról-napra emelkedik, tehát nem tűrhetjük a nyárspolgári előítéletekkel megspékelt maradiságot.

Éppen a materializmus és a baloldaliság az, ami elszegényedő magyar tömegeink sorsának vállalására kötelez minden itteni gondolkodó agyat. Ez a sorsvállalás nem engedi, hogy idealista könnyedséggel kibújjunk társadalmi helyzetünk és korunk diktálta kötelességek alól, még kevésbé, hogy a gazdaságilag és szellemileg már amúgy is agyonnyomott parasztjainkat félrevezessük.

Az idealizmus a dolgozó ifjúságot passzivitásba, a fényes multtal megelégedett, terméktelen kérdőzésbe tereli. Nem ez kell nekünk! Mi tudjuk, hogy ezeréves történelmünk is a magyar robotosok földért és életért folytatott harcát jelenti. Látjuk, érezzük, hogy ez a harc ma is folyik. És amit a magyarság valaha teremtett, az ebből a harcból fakadt. Ennek a harcnak láza lobogott az 1514., 1687—1711. és 1848-as széles magyar tömegekben, ez a láng tüzelt Bacsányiban, Petőfiben és Adyban. Azok voltak igazi nagy embereink, költőink, akik a nép történelmi törekvéseit megértették, akik lelkesedtek ezért,

és akik nemzeti kulturánk felfejlesztésében a legjobban megközelíték az egyetemest. Felismerni a népek felszabadulási harcának közös vonásait, nemzeti sajátságukban ezt az általános kulturahaladásba kapcsolni — ezt akarjuk mi. Nemzeti kulturánk lényegében fel kell ismernünk azokat az érintkezési pontokat, melyek révén a világ kulturaközösségébe kapcsolódhatunk. És nagyon jól tudjuk, hogy ezt éppen a nemzeti kultúra tökéletes felfejlesztésével érhetjük el.

A művészetnek nem csak formája, hanem tartalma is van. A forma felduzzasztásával és túlértéklésével az egész művészet szép, de semmitmondó váz marad csak, mivel elveszti dinamikus társadalmi-történelmi jelentőségét. Az értelmetlen formakultusz tartalmatlansághoz, felületességhez vezet, és mindig hamis művészetszemléletet eredményez. Ne hamis, de igazi értékeinket tanuljuk megbecsülni. Hogyan tehetjük ezt meghamisított történelemmel és történelmi-népi viszonyaiból kiragadott irodalommal? Nem látják az idealisták, hogy történelmi vonatkozásaitól, tehát tartalmi valójától megfosztott irodalommal még tökéletesebbé teszik a káoszt, mely felvilágosulatlan ifjúságunk gondolkodásvilágában él? Vajjon mit akarnak elérni? Öntudatos tisztánlátást, vagy még zavarosabb öntudatlanságba süllyeszteni a magyar dolgozó rétegeket? Ne higgyék azt, hogy minden érték, ami magyar! A tisztán formai klasszikus művészet, mely az akkori kiváltságosokat szolgálta ki, már saját korában is talajtalan volt, mennyivel inkább az ma, minden történelmi-társadalmi összefüggésből kiragadva? Ez a mesterkelt és mondvacsinált művészet ma egy csöppet sem viszi közelebb kisebbségünket problémáik megoldásához. Nem a néptől idegen, hanem a népből kinőtt művészet adhatja meg, helyes történelmi átértékeléssel, azokat az igazi irányokat, melyek mai harcainkban is útmutatásul szolgálhatnak. André Gide monda: „Egy irodalom mindig csak a fundamentból, a talajból, a népből merithet erőt és újulhat meg“. Ehhez még hozzáfűzhetjük, hogy csak akkor tesz eleget hivatásának, csak akkor válik igazi művészetté, ha a nében talál visszhangra is.

A történelem változások sorozatából áll. Nem csak gazdasági rendszerek, hanem szellemi felülépítmények is változnak. És korának történelmi szükségleteit hiven visszatükröző művészet általános értékeit csak ezen változások felismerésével és helyes átértékelésével alkalmazhatjuk a ma harcára és őrizhetjük meg a holnap számára.

Kalmár István

Az ifjúság pártfogói; „...a dicsőséggel, szakállal és évekkel megterhelt emberek felfedezték az ifjúságot. Tele vannak gondossággal iránta. Folyton az ő nevében beszélnek... Állítólag ők fejezik ki a mi álmainkat. Nevetséges! A század bajának és az ifjúság bajának keresztelték el a mai zavart, hogy annál jobban leplezzék eredetét... Nagy tévedés. Mi megérteni és cselekedni akarunk“. (Pierre Armez, L'étudiant d'avant-garde).